

Bilag 2.**Kulturtekniske Forhold.**Ved *K. Tylvad.*

Kolindsund var før Tørlægningen en ca. 18 km lang og 1—3 km bred Indsø med et Areal paa ca. 2400 ha eller ca. 4300 Tdr. Land. Søen havde Afløb til Havet gennem den ca. 4 km lange og meget bugtede Grenaa.

I 1872 dannedes et Aktieselskab med det Formaal at tørlægge foreløbig den vestlige Del af Søen. Planen var i Hovedsagen at lægge en Dæmning tværs over Søen, omtrent midt mellem Fannerup og Ginnerup, at grave en større Landvandskanal paa den nordre og en mindre paa den søndre Side af Søen til at aflede Vandet fra Oplandet, at bygge et Pumpeanlæg ved Fannerup samt endelig at grave Hovedafvandingskanaler og mindre Grøfter i det tørlagte Areal for saa at kultivere det ved Besaaing med Græsfrø. Arbejdet blev ogsaa paabegyndt efter denne Plan, men allerede i 1873 udvidedes Planen til at omfatte Tørlægning af hele Søen, idet der viste sig betydelige Vanskeligheder ved Udførelse af Dæmningen tværs over Søen. I Stedet for lod man saavel den nordlige som den sydlige Landkanal fortsætte om hele Søen indtil deres Sammenløb lige Vest for Grenaa By, hvorfra et fælles Afløb, Grenaaen, fører Vandet til Havet. I Maj 1874 paabegyndtes Udpumpningen af Vandet ved Hjælp af den ved Fannerup opførte Pumpestation, men snart viste det sig, at dette Pumpeanlæg ikke var i Stand til at besørge Afvandingen, hvorfor der i 1876 opførtes endnu en Pumpestation, den saakaldte »Østre Pumpestation« ved Revn.

Forinden Tørlægningen var Kolindsund i retslig og administrativ Henseende betragtet som en Sø, og Afløbet fra Søen, Grenaaen, var Hovedvandløb under Amtsraadets Tilsyn. Til Tørlægningen af Søen behøvedes derfor ingen Bevilling eller Koncession, saaledes som ved Inddæmninger fra Havet, men Aktieselskabet maatte affinde sig med alle de til Søen grænsende Lodsejere for at opnaa deres Tilladelse til dens Tørlægning. For Afstaaelse af Lodsejernes Ejendoms- og Adgangsrettigheder maatte Aktieselskabet til Lodsejerne afstaa et Jordstykke paa ca. 90—120 m's Bredde langs hele Søgrænsen, og saaledes at dette Areal ved Overenskomst, (Bilag, Sp. 3153), blev fri for Pumpeafgift. Tilbage blev derefter et bidragspligtigt Areal paa ca. 1470 ha (ca. 2664 Tdr. Land), hvoraf dog en Del medgik til Kanaler, Veje o. lign.

Tørlægnings- og Kultiveringsarbejderne, som man havde regnet med at kunne fuldføre i Løbet af et Par Aar, kom dog til at strække sig over adskillige Aar, dels paa Grund af Digebrud og Oversvømmelser og dels paa Grund af Sammenskridninger i Afvandingskanalerne. I 1880 mentes Anlægsarbejderne dog i alt væsentligt at være afsluttede. De samlede Udgifter inclusive Vedligeholdelsesudgifter blev paa dette Tidspunkt opgjort til ca. 2 445 000 Kr.

I de første Aar drev Aktieselskabet selv hele det tørlagte Areal, hvorefter største Delen udlejedes til Afgræsning og Høslet, medens en mindre Del for Aktieselskabets egen Regning anvendtes til Højbjergning og nogle højere beliggende Arealer til Kornavl. Efter nogle Aars Forløb paabegyndte Aktieselskabet dog at bortsælge af Arealerne. Det blev derfor nødvendigt, at der blev truffet Bestemmelse om Fordelingen af de fælles Afvandingsudgifter mellem de solgte og de usolgte Parceller, saavel som om Udførelsen af Vedligeholdelsesarbejderne og om Bestyrelsen af alle Fællesanliggenderne. Den 18. Januar 1887 blev der derfor af Aktieselskabet udstedt en Deklaration (Bilag, Sp. 3157), hvori der træffes Bestemmelser om Driften og om Vedligeholdelse af alle de fælles Anlæg, saasom Digerne, Landkanalerne, Afvandingskanalerne, Pumpeanlæg, Veje og Broer m. m., samt om Udgifternes Fordeling. I denne Deklaration, som tinglæstes som Behæftelse forud for enhver anden Gæld paa alle de bidragspligtige Arealer, bestemtes endvidere, at Aktieselskabet er forpligtet til, saafremt det forlanges af Ejerne af saa store Dele af Sundet, at de tilsammen repræsenterer en Trediedel af samtlige Parter i Fællesudgifterne, at foretage de fornødne Skridt til Dannelse af et Ejerlag. Indtil dette Ejerlag er dannet, skulde Ledelsen af Afvandingsarbejderne forblive hos Aktieselskabet.